

**STANOWISKO RADY OCHRONY PRACY
w sprawie działań Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Kasy Rolniczego
Ubezpieczenia Społecznego w celu zmniejszenia liczby wypadków
i chorób zawodowych**

Rada Ochrony Pracy przy Sejmie RP na posiedzeniu 7 listopada 2017 r., zapoznała się z informacjami na temat działań mających na celu zmniejszenie liczby wypadków i chorób zawodowych w ramach programów wspierania poprawy warunków pracy realizowanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) oraz Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS), a także informacją o udziale Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego (CIOP-PIB) w realizacji programu ZUS dotyczącego dofinansowania płatników składek w zakresie poprawy warunków pracy.

Działania ZUS prowadzone w latach 2012-2017 w szczególności dotyczyły dofinansowania w ramach funduszu prewencji wypadkowej działań obejmujących: utrzymanie zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej, analizy przyczyn i skutków wypadków przy pracy oraz upowszechnianie wiedzy na temat powodujących je zagrożeń. Przedstawiono informacje nt. udzielonego wsparcia finansowego i rzeczowego, a także szkoleń dla pracodawców oraz pracowników małych i średnich przedsiębiorstw w sektorach, w których odnotowano najwyższą liczbę wypadków przy pracy i chorób zawodowych, publikacji edukacyjnych, kampanii społecznych oraz prac naukowo-badawczych finansowanych z funduszu prewencji wypadkowej. W wymienionym okresie wsparcie finansowe ze środków przeznaczonych na prewencję wypadkową otrzymało m.in. 50 przedsięwzięć naukowych oraz zorganizowano łącznie 3862 szkolenia dla 107 292 osób.

W ramach realizacji przez ZUS w latach 2013-2017 programu dofinansowania działań w celu utrzymania zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej dofinansowanie uzyskały:

- projekty o charakterze doradczym, które odnoszą się przede wszystkim do przedsięwzięć zorientowanych na poprawę zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy, w tym w szczególności przeprowadzanie oceny ryzyka zawodowego, wprowadzanie procedur bezpiecznej pracy oraz planowanie i monitorowanie działań prewencyjnych w zakresie bhp
- projekty inwestycyjne, które odnoszą się przede wszystkim do aspektu bezpieczeństwa

technicznego (rozwoju, modyfikacji i usprawnienia stanu technicznego maszyn, urządzeń oraz systemów i środków ochronnych)

- projekty inwestycyjno-doradcze.

W latach 2013-2017 do ZUS wpłynęło 10 438 wniosków. Na dofinansowanie realizacji pozytywnie ocenionych projektów Zakład przeznaczył 91 mln zł, co przełożyło się na poprawę bezpieczeństwa i warunków pracy ponad 20 tyś. pracowników. Na dofinansowanie projektów w 2017 r. ZUS przeznaczył 65 mln zł.

W materiale przedstawionym przez CIOP-PIB zaprezentowano udział Instytutu w realizacji programu ZUS dotyczącego dofinansowania płatników składek w zakresie poprawy warunków pracy w 2017 r. Do października 2017 r. oceniono 1054 wnioski, z czego 468 projektów skierowano do realizacji. Do uzupełnienia skierowano 256 wniosków wymagających wprowadzenia zmian w celu uzyskania maksymalnego efektu poprawy warunków pracy. 179 wniosków zostało ocenionych negatywnie, gdyż nie były związane bezpośrednio z poprawą warunków pracy.

Najwięcej zgłoszonych wniosków dotyczyło: urządzeń związanych z ograniczeniem obciążenia układu mięśniowo-szkieletowego (35%), urządzeń oczyszczających powietrze (23%) i urządzeń zwiększających bezpieczeństwo pracy na wysokości (21%). Niewielka liczba wniosków dotyczy poprawy oświetlenia miejsc i stanowisk pracy (6%) czy ograniczenia narażenia na hałas (4%). Z analizy wniosków wynika jednak, że w pewnych obszarach technicznych programu brak projektów. Dotyczy to przede wszystkim inwestycji w urządzenia ochronne odnoszące się do maszyn, systemy sterowania realizujące funkcje bezpieczeństwa oraz urządzenia ograniczające drgania mechaniczne.

W materiale KRUS przedstawiono główne kierunki działalności prewencyjnej mającej na celu zmniejszenie liczby wypadków i chorób zawodowych rolników oraz scharakteryzowano przyczyny wypadków przy pracy rolniczej i ich skutki.

Działania prewencyjne KRUS prowadzone w latach 2006-2016 były skierowane do rolników i ich rodzin, uczniów szkół wiejskich i innych osób zamieszkujących tereny rolnicze. Odnosiły się do: kształtowania właściwych postaw, wskazywania zagrożeń wypadkowych, motywowania do poprawy warunków pracy oraz popularyzowania rozwiązań, których stosowanie zmniejsza ryzyko wypadku w gospodarstwie rolnym. W wymienionym okresie zorganizowano 44 567 spotkań oraz szkoleń z zakresu bezpieczeństwa i higieny w gospodarstwie rolnym.

W 2016 r. jednostki organizacyjne KRUS zorganizowały 2262 konkursy dotyczące wiedzy o bhp w gospodarstwie rolnym dla ok. 87 tys. uczestników, a także 1996 przeglądów gospodarstw i prac polowych. W tym samym roku zorganizowano stoiska i punkty informacyjne podczas m.in. pikników, targów i wystaw rolniczych oraz Dni Otwartych Drzwi w Ośrodkach Doradztwa Rolniczego, które odwiedziło ok. 110 tys. osób. Zorganizowano również 1746 pokazów bezpiecznej pracy, które obejrzało ok. 67 tys. osób. W materiale przedstawiono również inne działania prewencyjne prowadzone we współpracy z Państwową Inspekcją Pracy, Szkołą Główną Gospodarstwa Wiejskiego oraz Ochotniczą Strażą Pożarną.

Rada wysoko ocenia zakres działań prewencyjnych podejmowanych przez ZUS (przy wsparciu CIOP-PIB) oraz KRUS.

Na podstawie przedstawionego materiału i sformułowanych podczas dyskusji opinii Rada Ochrony Pracy uznaje za celowe:

1. Kontynuowanie przez ZUS i KRUS konkretnych działań związanych z prewencją wypadków i chorób zawodowych wymaga zwiększenia ich finansowania.
2. Intensyfikację przedsięwzięć informacyjnych i promujących program dofinansowania przez ZUS działań na rzecz poprawy warunków pracy szczególnie w województwach o najwyższym wskaźniku wypadkowości (dolnośląskim i warmińsko-mazurskim) i tych, z których pochodzi dotychczas stosunkowo niewielka liczba wniosków (podlaskie, zachodnio-pomorskie, świętokrzyskie i opolskie).
3. Opracowanie programu i realizację cyklu szkoleń zleczanych przez ZUS w obszarach objętych programem dofinansowania płatników składek w zakresie poprawy warunków pracy w celu podniesienia jakości wniosków, a także rozszerzenia obszaru tematycznego o projekty związane z: urządzeniami ochronnymi maszyn, systemami sterowania realizującymi funkcje bezpieczeństwa, redukcją narażenia na hałas oraz drgania, pola elektromagnetyczne, promieniowanie optyczne (podczerwone, widzialne i nadfioletowe), .mikroklimat gorący i zimny.

**Przewodniczący
Rady Ochrony Pracy**

/-/ Poseł Janusz Śniadek

Warszawa, 5 grudnia 2017 r